

יצחק מרדכי הכהן רובין הר-נוף עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד מנחם אב תשע"ו

לכבוד
הרב שמואל פוזן שליט"א

עברתי על כתבי הרבנים ובתוכם של אביך הרב הגאון שליט"א, וקיימ"ל שברכה הסמוכה לחברתה אינה פותחת בברוך, ולכן אקצר ביותר במו"מ שבו נגעו הרבנים שליט"א, ואבוא אל הנקודה שעליה תסוב הדלת על צירה.

נידון זה של פתיחה וסגירה בשבת של דלת שנעה על גבי מסילה ומחזקים אותה במקומה ע"י בריחים [דלת אקוסטית], הוא נידון שכל כולו תלוי בשיקול הדעת האם לראות את מעשה הדלת וצורתה כתוספת על הבנין או שמא תכונתה מוכיחה טפי שהיא דומה לדלת וגגון שנע על גבי צירים.

דהנה אם באנו לאסור מצד עשיית מחיצה ומלתא דאהל יש להבחין בזה בין מחיצת קבע למחיצת ארעי, דמחיצת קבע אסורה לכו"ע [וכתב פמ"ג מובא בשעה"צ שאף לכמה ימים מיקרי קבע] ומחיצת עראי נחלקו הראשונים בדינא, ולהלכה קיימא לן שאם זו מחיצה המתרת אסור לעשות אף באופן עראי ואם זו מחיצה שאינה מתרת שריא לגמרי.

ולכן בנדו"ד אם באנו לדון מצד איסור עשיית מחיצה יש לדון בתחילה האם להגדירה כמחיצת קבע או כמחיצת עראי, דאם זו מחיצת עראי א"כ כיון שאינה מחיצה המתרת אין בזה חשש מצד דיני אהל, ולכאורה היה מקום לבע"ד לומר שאם סוגר מחיצה זו לכמה ימים עד דעת שלא לפותחה כלל באותם ימים, אפשר דהוי כדין מחיצת קבע ויאסר מן התורה, ואף שאינה באה להתיר.

עוד יש לדון מצד לתא דמלאכת בונה וכפי שדן החזון איש סי' נ"ב ס"ק י"ג להתפלא על הב"י והרמ"א גבי תליית וילון ופרוכת, דכיון שמצד בנין אתינן עלה הרי זה נחשב מוסיף על הבנין ואסור אף אם הוילון נע ונד ברוח.

יצחק מרדכי הכהן רובין הר-נוף עיה"ק ירושלים תובב"א

והנה יסוד ובנין מלאכת בונה הוא שאדם מחבר חלקים נפרדים כאשר כוונתו לאחד אותם להיותם אחד, וזהו תנאי בסיסי בהגדרת המלאכה, ולכן יתכנו מקרים בהם אדם מחבר שני חלקים זה לזה והדבר מותר בשבת, והשוני בין ההיתר לאיסור נובע ממהות החיבור.

וההגדרה מתי הדבר מתאחד עם השני או שהם נחשבים כדברים נפרדים תלוי פעמים באיכות החיבור ובזמן החיבור ובצורת החיבור, והדברים יכולים להשתנות בקל בין מקרה אחד לחברו, וכמו שמצינו שכיסויי הכלים אין בהם משום מלאכת בונה, שהגר"ז נתן בהם טעם להיתר מכיון שהמכסה נפתח תדיר, ואילו החזו"א ביאר שגם כאשר מכסה את הכלי במכסה אנו רואים לפנינו שני כלים המשמשים זה את זה ואינם נחשבים ככלי אחד מאוחד.

ואנו מוצאים נידונים שונים במלאכת בונה שבהשקפה ראשונה נראה שלכאורה יש בזה משום בנין אבל כאשר מתבוננים היטב במהות הענין הדעת נוטה שאין בזה שם בנין כלל, וכגון לתלות נדנדה על משקוף של דלת, דכיון שאין הנדנדה מתאחדת עם המשקוף ואין המטרה כלל לחבר ביניהם, ולכן אף שהנדנדה יכולה לעמוד כך ימים הרבה הדבר מותר.

וכן בשאלה המצויה בהברגת סטנדר שהורו גדולי ההוראה שהדבר מותר, ואף שיש כאן שימוש שונה, מ"מ כיון שהסנדר כבר בנוי אין אנו רואים את ההגבהה כמעשה בנין חדש אלא הוא שימוש של הבניין הקיים.

גם נראה פשוט שאם יש דלת סורג המיועדת להגן על פתחי חנויות וכדו' שפעמים היא מותקנת מחלקים צרים שמתקפלים זה על זה ומזיזים אותם לקצה אחד למען יהיה הפתח ראוי לשימוש, וכאשר סוגרים אותם שוב פושטים את הדלתות ומחזקים אותם בבריחים למען יוכלו לשמש כהגנה מפני הגנבים, שנראה שהדבר מותר, כיון שכל הדלת כבר קביעא וקיימא ורק נוטים אותה מצד לצד, ואף שצריך לחזק עם בריחים ובלעדי זה אין הסורג עומד על מתקונתו מ"מ מסתבר שאין זה בגדר בונה.

יצחק מרדכי הכהן רובין
הר-נוף עיה"ק ירושלים תובב"א

וגם בנידון זה של מחיצות הנעות על גבי מסילה אף שבהשקפה ראשונה רואים לפנינו מעשה חשוב של בניין, מ"מ נלענ"ד שצורת עשייתם מוכיחה שאין כאן משום תוספת על הבנין אלא זהו מעשה דלת בעלמא ואף שמשתמשים עם בריחים לחזק את הדלת שלא תנוע אנא ואנא, מ"מ עדיין אין זה משנה את ההרגש הכללי שמחיצה זו שם דלת עליה ולא כתוספת על הבניין. ואין בזה גם חשש מצד העמדת מחיצה כיון שמחיצה זו כבר עבידא וקיימא.

וכדי לבחון את הדברים צריכים אנו לדמות בליבנו אילו היו עושים מחיצה כזו ממש כתבניתה וכמעשיה של הראשונה אך לא מחומר אטום ויפה המשתלב עם שאר הבית ונראה ממש כאחד מקירות הבית, אלא כדוגמת סורג דלעיל, והמטרה היתה לחלק בין שני חדרים, האם גם בזה היה צד לומר שיש בזה בונה, או שהדבר היה פשוט טפי שהואיל והמחיצה כבר מותקנת במקומה ורק צריכים להזיזה אין כאן תוספת על הבנין ואין כאן משום העמדת מחיצה. ואף אם היו צריכים לחזקה בבריחים.

ומכל הלין נלענ"ד שאין לחוש בזה ומותר לפתוח ולסגור מחיצה כזו בשבת.

ביקרא דאוריתא

